

LISTOPAD

Kalendarium listopad 1980

1

- Działacze związkowi składają wiązanki kwiatów i wieńce pod krzyżem w pobliżu bramy nr 2 Stoczni Gdańskiej. Wartę honorową zaciągają stoczniowcy i delegacje zakładów pracy przybyłe z całego kraju.
- Tygodnik „Polityka” publikuje wywiady z działaczami MKZ NSZZ „Solidarność” w Gdańsku: Lechem Wałęsą, Aliną Pienkowską, Andrzejem Gwiazdą, Bogdanem Lisem oraz Bogdanem Borusewiczem. L. Wałęsa deklaruje: [...] *Nie kwestionujemy socjalizmu ani naszych sojuszy, respektujemy realia, to jest nieuniknione. Na pewno nie wrócimy do kapitalizmu ani nie skopiujemy żadnego wzoru zachodniego [...]. Socjalizm to jest [system](#) niezły i niech będzie, ale kontrolowany.*

2

- Lech Wałęsa uczestniczy w wiecu we Włocławku. Stwierdza: *Możliwość strajku powszechnego istnieje, lecz ja tego nie chcę.*

3

- W MSW gen. Bogusław Stachura podejmuje decyzję o przygotowaniu operacji „Malwa” (później kryptonim „Azalia”) – blokady komunikacji i telekomunikacji po wprowadzeniu stanu wojennego.

4

- Rzecznik rządu i przedstawiciele ministerstwa pracy, płacy i spraw socjalnych informują podczas konferencji prasowej, że już 12 mln pracowników objętych zostało

podwyżkami, które w skali rocznej wynoszą 102 mld zł. Zapewniają, że 5-dniowy tydzień pracy będzie obowiązywał od początku 1981 r. Rzecznik rządu informuje, że sprawę dostępu „Solidarności” do środków masowego przekazu omawiać będzie specjalny zespół roboczy. Podkreśla, że „Solidarność” będzie mogła wydawać własne pismo, oraz zapewnia, że zostały zwolnione przeznaczone dla Związku, a zatrzymane na granicy maszyny poligraficzne z Zachodu.

- Ukazuje się 1. numer „Biuletynu Informacyjnego” - pisma Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” Ziemi Puławskiej. Redakcję tworzą: Apoloniusz Berbeć, Hanna Czekaj, Andrzej Hoszkowski, Andrzej Kowalczyk, Ireneusz Ostrokólski, Grzegorz Wołczyk, Włodzimierz Zbiniewicz, Antoni Faber, Krzysztof Małagocki, Czesław Solar. Do 13 XII 1981 ukażą się 74 numery.
- Ukazuje się 1. numer „Pisma Związkowego” – pisma Zakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” WSK-PZL Świdnik. W skład redakcji wchodzi: Alfred Bondos, Zygmunt Karwowski, Zbigniew Kalinowski, Zenon Księski, Joanna Zielińska, Eugeniusz Popkiewicz. Do 13 XII 1981 ukażą się 43 numery.

5

- Pracownicy służby zdrowia zrzeszeni w NSZZ „Solidarność” po raz kolejny wzywają stronę rządową do zajęcia się problemami służby zdrowia. W opublikowanym liście do premiera Józefa Pińkowskiego, podpisanym przez Alinę Pienkowską i Michała Kurowskiego, żądają: [...] *przyjazdu do Gdańska pełnomocnej Komisji Rządowej w dniu 7 listopada 1980 r. o godz. 10.00 – celem podjęcia rozmów na temat naszych propozycji podwyżki płac w służbie zdrowia oraz innych problemów ochrony zdrowia w naszym kraju, zgodnie z oświadczeniem ob. Premiera, złożonym przed Krajową Komisją Porozumiewawczą NSZZ „Solidarność” w dniu 31 października 1980 r. [...].* Do spotkania z Komisją Rządową dochodzi dwa dni później.

6

- W Poznaniu rozpoczyna się akcja protestacyjna pracowników poczty. Na rozmowy z Komitetem Strajkowym Wojewódzkiego Urzędu Pocztowego i Okręgowego Przewozu Poczty przybywa komisja resortu łączności. Konflikt dotyczy m.in. prowadzenia przez pocztę prenumeraty gazet i czasopism.

- ◉ W gdańskim Urzędzie Wojewódzkim trwają rozmowy przedstawicieli pracowników służby zdrowia zrzeszonych w „Solidarności” z Aliną Pienkowską na czele a Komisją Rządową kierowaną przez ministra zdrowia Mariana Śliwińskiego. [Rozmowy](#) nie przynoszą rezultatu. Pracownicy służby zdrowia ogłaszają strajk okupacyjny. W Oświadczeniu podkreślają: [...] *Narasta kryzys ochrony zdrowia. Jego przyczyny to trwająca od dziesięcioleci dyskryminacyjna polityka w stosunku do Służby Zdrowia, brak podstawowych leków, środków opatrunkowych i łóżek szpitalnych oraz tragiczna sytuacja lokalowa, przy postępującej dewastacji obiektów, spowodowanej ich przeciążeniem ponad wszelką miarę. [...] Średnia płaca w służbie zdrowia jest niższa od średniej płacy w kraju o około 1500 zł. Po wprowadzeniu podwyżek sierpniowych różnica ta wzrosła do 2400 zł. Nic więc dziwnego że w szpitalach brak obecnie 40% personelu niższego, a jego pracę wykonują więźniowie, OHP i wojsko. [...] Ponieważ dotychczasowy tryb negocjacji nie przyniósł żadnych rezultatów, stu dwudziestu osobowa grupa delegatów Służby Zdrowia z całego kraju, zdecydowała się pozostać w Sali Herbowej Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku oczekując konstruktywnych propozycji Rządu. [...] Strajk zakończył się 17 XI.*
- ◉ W tym samym gdańskim Urzędzie Wojewódzkim rozpoczynają się rozmowy między Komisją Pracowników Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” a Komisją Rządową. Rozmowy nie przynoszą porozumienia. W związku z tym 11 przedstawicieli „Solidarności” postanawia podjąć strajk okupacyjny Urzędu. W wydanym Oświadczeniu nauczyciele stwierdzają, że będzie on kontynuowany do czasu podjęcia przez rząd konstruktywnych działań w celu poprawy katastrofalnej sytuacji w sferze polskiej oświaty i wychowania. Strajk zakończył się 17 XI.
- ◉ W kilku miastach w kraju pod hasłami solidarności z postulatami służby zdrowia strajkuje komunikacja miejska, np. w Gdańsku w godz. 15.30-16.30.
- ◉ W Poznaniu komisja resortu łączności podpisuje porozumienie z przedstawicielami „Solidarności” urzędów pocztowo-komunikacyjnych. Od 1 I 1981 przedsiębiorstwo Polska Poczta, Telegraf, Telefon nie będzie prowadzić prenumeraty i doręczać czasopism.
- ◉ Ukazuje się 1. numer „Solidarności Opolszczyzny” – Biuletynu Informacyjnego Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Opolu. Redakcję tworzą: Jarosław Chołodecki, Stanisław Jałowiecki, Tadeusz Kasprowicz, Krzysztof Oleszko, Krzysztof Stachowski, Kajetan A. Tao Szatański. Po wydaniu 20. numeru pismo przestaje wychodzić w dotychczasowym kształcie. Zastępuje go biuletyn „Prawda”.

- „Samorządność” publikuje wystąpienie Antoniego Rajkiewicza, eksperta rządowego, w Gdańskim Towarzystwie Naukowym. Jego zdaniem, jeśli przyjąć, że w 1980 r. tzw. minimum socjalne w Polsce wynosi 2020 zł, to poniżej tej granicy żyje 6,2 mln ludzi. W 1976 r. dla najbiedniejszych wyasygnowano zasiłki w kwocie 16 mld zł, a w 1979 r. tylko 14 mld zł. A. Rajkiewicz wskazuje, że przyznawane po sierpniu br. podwyżki dotyczyły głównie najwyżej zarabiających. Obniżyły się normy żywnościowe w szpitalach i przedszkolach oraz pogorszyło się zdrowie ludności na skutek braków w wyżywieniu. Ekspert rządowy dowodzi, że w 1979 r. na statystycznego mieszkańca wypadło jedynie 36 kg mięsa rocznie. Nastąpił natomiast wzrost spożycia alkoholu.

- Sąd Najwyższy uchyla poprawki wprowadzone do Statutu „Solidarności” przez warszawski Sąd Wojewódzki. Przedstawiciele „Solidarności” zgadzają się na dołączenie aneksu – postanowień konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz fragmentu Porozumienia Gdańskiego, w którym MKZ uznawał kierowniczą rolę PZPR w państwie. Po wpisaniu NSZZ „Solidarność” do rejestru związków zawodowych KKP odwołuje ogłoszoną 27 X gotowość strajkową.
- W Krakowie ukazuje się 1. numer „Solidarności”. Od nr 8 pismo zmienia nazwę na „Goniec Małopolski”, od nr 50 na „Tygodnik Sekcji Informacji” ZR Małopolska. Redakcję tworzą: Maria Sierotwińska, Anna Szwed, Jan Franczyk, Bogusław Sonik, Mirosław Dzielski, Robert Kaczmarek, Lesław Maleszka, Tomasz Schoen, Andrzej Borzęcki, Dorota Stec, Danuta Dziewońska, Małgorzata Żłobińska, J. Meissner, K. Nowakowska. Do 13 XII 1981 ukaże się 55 numerów pisma.
- W Częstochowie na niejawnym spotkaniu z przedstawicielami kadry kierowniczej częstochowskich zakładów pracy wojewoda częstochowski Mirosław Wierzbicki zobowiązuje dyrektorów do niedopuszczania nowych związków do zakładowych radiowęzłów oraz usunięcia ich plakatów i haseł. Zapowiada traktowanie akcji strajkowych jako aktów antypaństwowych, które jako takie będą tłumione przy pomocy wojska, oraz że gdy zajdzie potrzeba, wprowadzi stan wyjątkowy.

- W Gdańsku na Targu Drzewnym odbywa się wielotysięczna manifestacja z okazji rocznicy odzyskania niepodległości. Przemawia m.in. [Lech Wałęsa](#).

11-19

- Regionalny Międzyzakładowy [Komitet Założycielski](#) NSZZ „Solidarność” w Częstochowie na spotkaniu w klubie Ikar 11 XI ogłasza strajk okupacyjny i żąda natychmiastowego odwołania władz wojewódzkich i miejskich Częstochowy oraz I sekretarza KW PZPR Józefa Grygla. Po tygodniu trwania strajku, 17 XI do Częstochowy przybywa delegacja rządowa kierowana przez ministra administracji, gospodarki komunalnej i ochrony środowiska Józefa Kępę. 19 XI o godz. 6.30 zostaje podpisane porozumienie, na mocy którego odwołuje się wojewodę Mirosława Wierzbickiego i jego zastępców, I sekretarza KW PZPR J. Grygla, I sekretarza KM PZPR Włodzimierza Kosmałę oraz prezydenta miasta Ryszarda Matysiakiewicza. Władze przekazują na użytek społeczny budynki zajmowane przez PZPR. W gmachu Komitetu Miejskiego PZPR powstanie przychodnia lekarska, a w willi zajmowanej przez I sekretarza KW PZPR – szkoła specjalna. Do zbadania niegospodarności władz wojewódzkich i miejskich Częstochowy powołana została specjalna komisja rządowa.

12

- W nocy 12/13 XI do strajkujących w Sali Herbowej Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku przybyli, by pozostać już do końca, przedstawiciele zakładów pracy Mazowsza i Pomorza Szczecińskiego (m.in. Huty Warszawa, ZM Ursus i Stoczni Szczecińskiej im. Adolfa Warskiego).

13

- Sąd Wojewódzki w Warszawie odrzuca wniosek o rejestrację Niezależnego Zrzeszenia Studentów.

15

- Ukazuje się 1. numer „Solidarności Wielkopolski” – pisma MKZ NSZZ „Solidarność” w Poznaniu. Redakcję tworzą: Stanisław Barańczak, Piotr Czartołomny, Lech Dymarski, Edward Grześkowiak, Ryszard Krynicki, Ewa Szadkowska, Wojciech Wołyński, Jan Krzysztof Adamkiewicz, Marian Dêwiniel, Grzegorz Gauden, Andrzej B. Górski, Władysław Balicki, Sławomir Magala.

17

- W Urzędzie Wojewódzkim w Gdańsku zostaje podpisane porozumienie między pracownikami służby zdrowia, oświaty i kultury a odpowiednimi komisjami resortowymi, po trwających od 7 XI rozmowach.

20

- W Berlinie Stefan Olszowski (członek Biura Politycznego KC PZPR) w rozmowie z Erichem Honeckerem stwierdza: [...] *Wcześniej czy później musi dojść do konfrontacji, jest ona nieuchronna. Chcemy, abyśmy to my ustalali jej czas. Będziemy musieli użyć środków politycznych i administracyjnych. Przez środki administracyjne rozumiem aresztowania. Do walki na ulicy zostało wyćwiczonych 30 tysięcy ludzi. [...]*
- W lokalu MKZ NSZZ „Solidarność” Mazowsze funkcjonariusze MO i SB pod nadzorem wiceprokurator Wiesławy Bardonowej przeprowadzają rewizję, rekwirując opracowany przez prokuratora generalnego Lucjana Czubińskiego tajny dokument pt. „Uwagi o dotychczasowych zasadach ścigania uczestników nielegalnej działalności antysocjalistycznej”. Dokument dotyczy stosowania sprzecznych z prawem metod w celu zwalczania „sił antysocjalistycznych”. Następnego dnia aresztowani zostają: pracownik poligrafii MKZ Jan Naroźniak oraz Piotr Sapełło, pracownik Prokuratury Generalnej, podejrzany o przekazanie ww. dokumentu.

23

- Odbywa się ogólnopolski Zjazd Międzyspółdzielczych Komitetów Założycielskich NSZZ „Solidarność” Spółdzielców Inwalidów.

24

- Zarząd MKZ NSZZ „Solidarność” Mazowsze zapowiada akcję protestacyjną w związku z aresztowaniem Jana Naroźniaka i Piotra Sapełły. Żąda powołania komisji sejmowej do zbadania działalności prokuratury, MO i SB. Do strajku przystępuje załoga Zakładów Mechanicznych Ursus. Na murach Warszawy pojawiają się plakaty: „Dziś Naroźniak, jutro Wałęsa, pojutrze ty”.
- Wojewódzka Komisja Kontroli Partyjnej w Toruniu usuwa z szeregów PZPR Zbigniewa Iwanowa, jednego z twórców tzw. struktur poziomych w partii.

- I sekretarz komunistycznej partii NRD Erich Honecker w liście do Leonida Breżniewa wzywa do interwencji w Polsce wojsk Układu Warszawskiego.
- KKP udziela pełnego poparcia stanowisku MKZ Mazowsze w sprawie Jana Naroźniaka, zapowiada strajk powszechny regionu i wzywa inne regiony do akcji solidarnościowych. Rozpoczynają się one w Krakowie, Radomiu, Wrocławiu, Łodzi, Kielcach i Gdańsku. W nocy Jan Naroźniak i Piotr Sapełło zostają zwolnieni z aresztu za poręczeniem społecznym prezesa Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich Stefana Bratkowskiego. Rano Strajk zostaje odwołany.